

Ny type mysteriekrone M68-4

- samt en afslørende stempelrevne

Af *Sven Aagaard*

I 1994 publicerede jeg i dette blad opdagelsen af en større gruppe af samtidige, udenlandske (nordtyske?) professionelt forfalskede københavnske kroner med årstallene 1653-1671 kaldet Mysteriekrone¹, der senere efterfulgtes af beskrivelser af flere tilsvarende forfalskede københavnske kroner med årstallene 1671 og 1676-1678, forfalskede Glückstadt-kroner med årstallene 1672, 1677 og 1679² samt endelig forfalskede Christiania-kroner med årstallene 1669, 1670, 1672 og 1679³.

Beskrivelserne af mønterne foregav ikke at være udtømmende, og siden da har jeg opdaget endnu en ny kopieret københavnsk krone M68-4, som hermed præsenteres, og som – i lighed med M67-3⁴ – deler forsidestempel med både M66-2 og M69-1.

Det foreløbigt unikke eksemplar af M68-4 stammer fra Bruun Rasmussen, online-auktion 1104/5008, og solgtes i et lot⁵. Mønten vejer 21,79 gram og har stempelstillingen 180°.

M67-3 og den nyopdagede M68-4 deler som vist på figur 1 forsidestempel med de tidligere beskrevne mysteriekrone M66-2 og M69-1.

Hvad jeg ikke tidligere har lagt vægt på, er den kendsgerning, at det fælles forsidestempel på nogle af de fire stempelkombinationer har en stempelrevne⁶, der som vist på figur 1 løber fra den øvre højre side af kroneringen og ud igennem det sidste I i PROVIDEBIT (rød pil).

Således har forsidestemplet anvendt til de registrerede foreløbigt unikke eksemplarer af M67-3 og M68-4 stempelrevnen, ligesom det gælder for enkelt eksemplarer af M69-1⁷, hvorimod stempelrevnen ikke findes på de foreløbigt to eneste kendte eksemplarer af M66-2.

Sammenfattende dokumenterer denne optræden af stempelrevnen, at de foreliggende eksemplarer af M67-3 og M68-4, der angiveligt henholdsvis er fra 1667 og 1668, må være udmøntet, efter at forsidestemplet er revnet under produktionen af M69-1, som foregiver at være udmøntet i 1669!

Fremkomsten af eventuelt flere eksemplarer af M67-3 og M68-4 vil kunne vise, om dette er generelt gældende for disse to stempelkombinationer.

1. Aagaard 1994a, 1994b.

2. Aagaard 2010. En opdateret beskrivelse er fremlagt i Aagaard, Bolt Jørgensen & Märcher 2022.

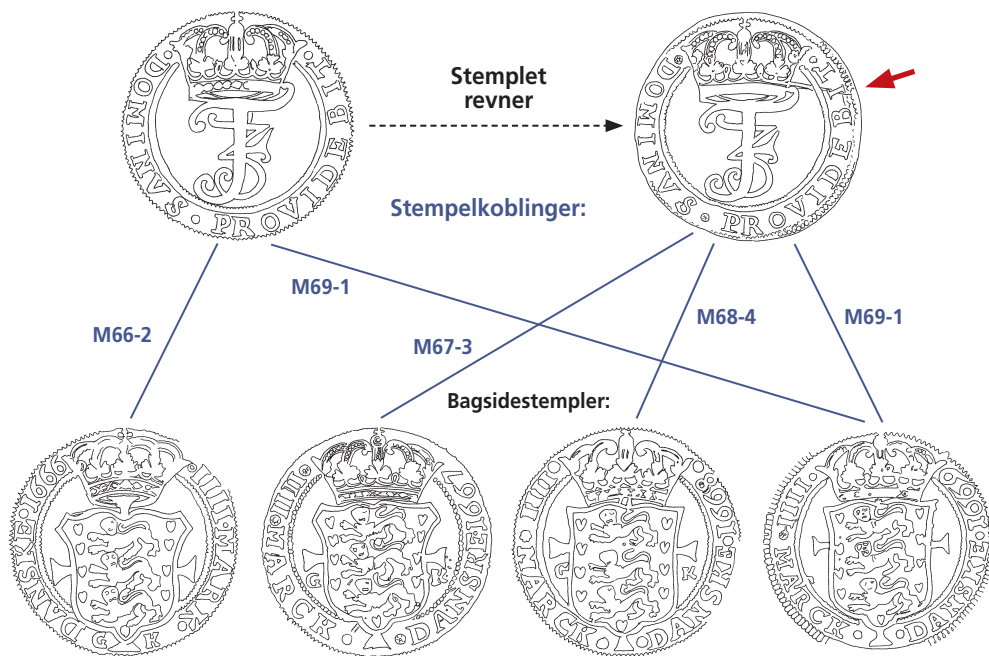
3. Aagaard 1998.

4. En tegning af stempelkombinationen er vist Aagaard 2004, s. 263, men ukorrekt gengivet uden stempelrevnen. Det foreløbigt unikke eksemplar af M67-3 stammer fra Bruun Rasmussen, online-auktion 626/302 og solgtes i et lot. Mønten vejer 21,81 gram og har stempelstillingen 360°.

5. Mønten har - typisk for flere bevarede mysteriekrone - på bagsiden et kraftigt monteringsspor, hvilket forklarer det anonyme salg.

6. Om betydningen af stempelrevner til fastlæggelse af kronologier se Aagaard 2003.

7. Følgende 3 eksemplarer af M69-1 med stempelrevne er registreret: BR 844/5112; Horn 171/149 → Horn 20/150 → foreløbigt kendes hele 15 eksemplarer af M69-1 uden stempelrevnen.

Under alle omstændigheder vil et sådant tidsmæssigt bagvendt stempelbrug kun optræde i en produktion, der ikke – som normalt – foregår kronologisk, men hvor formålet med udmøntningen alene var at forsyne et (lokalt?) møntmarked med en skønsm blanding af tilsyneladende ægte danske kroner.

Så med fremkomsten af M67-3 og M68-4 foreligger der således endnu et bevis på, at udmøntningen af mysteriekroner, der bedømt ud fra deres fremstillingsmåde ved maskinprægning nødvendigvis foregik på et professionelt, udenlandsk møntværksted, var et foretagende, der ikke tålte dagens lys!

PS. Skulle læsere eje eksemplarer af M67-3 eller M68-4, vil jeg være taknemmelig for fotos af mønterne, som bedes sendt til sv.aagaard@hotmail.com – men også fotos af øvrige beskrevne mysteriekroner har interesse til brug for en planlagt opdateret beskrivelse af mønterne.

“Nye” mysteriekroner – det være sig ubeskrevne stempelkombinationer eller endnu bedre ubeskrevne stempler – er selvfølgelig ekstra interessante.

Fig. 1. Foreløbigt kendte koblingsforhold for mysteriekronerne M66-2, M67-3, M68-4 og M69-1.

Litteratur

- Sven Aagaard, "Mysteriekrone - samtidige, udenlandske kopier af københavnske kroner fra Fr. III og Chr. V", *Numismatisk Rapport* nr. 40, 1994a, s. 59-89.
- Sven Aagaard, "Nyopdaget mysteriekrone 1668 og mulig mysterie halvkroner 1666", *Numismatisk Rapport* nr. 42, 1994b, s. 181-187.
- Sven Aagaard, "Samtidig udenlandsk (nordtysk?) kopiering af norske Christiania-kroner fra Frederik III (1669) og Christian V (1670, 1672 og 1679)", i "Ord med mening", Festskrift til Jørgen Steen Jensen s. 117-120, 1998, Nordisk Numismatisk Union.
- Sven Aagaard, "Kronologi af tidlige Kongsbergkroner 1687 belyst ved stempelrevneanalyse", *NNUM* 2003 nr. 1-2, s. 20-23.
- Sven Aagaard, *Frederik III - kronemønt København 1651-1670*, Dansk Numismatisk forening, 2004.
- Sven Aagaard, "Samtidig, udenlandsk (nordtysk?) kopiering af Christian V kroner slået i Glückstadt 1672, 1677 og 1679", *Numismatisk Rapport* nr. 104, 2010, s. 9-15.
- Sven Aagaard, Inger Bolt Jørgensen & Michael Märcher, *Christian V, kronemønt, speciedalere og dukater, Glückstadt 1671-1696*, Kilder til numismatik og pengehistorie VI, 2022.